

**SUOMEN SUURLÄHETYSTÖ
MOSKOVA**

Taloussuutisia Moskovasta 12.–25.5.2011

- Venäjä avustaa talouskriisiin joutunutta Valko-Venäjää
- Venäjän alueet yksityistävät tehtaita, hotelleja ja satamia
- Venäläinen suurin Internetin hakukone *Yandex* listautui NASDAQ-pörssiin
- Metsäpaloja rekisteröity kaksi kertaa enemmän kuin viime vuonna
- Lämmön hintauudistus saattaa viivästyä edelleen

Venäjän keskeiset talousluvut toteutunut 1-4/2011 ja ennuste 2011-12	Toteutunut ja vertailu edelliseen vuoteen		Virallinen ennuste (talouskehitysministeriö)	
Talouskehityksen keskeiset luvut:	1-4/2011	1-4/2010	2011	2012
BKT:n kasvu (vuosimuutos %)	4,1 %*	3,5 %*	4,2 %	3,5 %
Reaalitulojen kasvu (muutos %)	1,8 %	3,7 %	1,5 %	4,0 %
Inflaatio (kuluttajahintojen muutos %)	9,5 %	6,9 %	7,5 %	5-6 %
Vähittäiskauppa (muutos %)	5,0 %	3,2 %	3,8 %	4,5 %
Teollisuustuotanto (muutos %)	5,5 %	9,7 %	5,4 %	3,5 %
Kiinteät investoinnit (muutos %)	0,1 %	-2,9 %	6,0 %	8,8 %
Lähde: Tilastokeskus (toteutuneet) ja talouskehitysministeriö (ennuste)				
* Bkt-kasvu on tammi-maaliskuun ajalta, myös vertailukauden osalta				
Venäjän federaation budjetti	1-4/2011	1-4/2010	2011*	2012*
Budjetin tulot, % bkt:sta	21,3 %	19,8 %	19,3 %	17,7 %
- sisältää energiasektorin tulot, % bkt:sta	10,1 %	8,7 %	10,0 %	9,0 %
Budjetin menot, % bkt:sta	20,4 %	22,9 %	20,7 %	19,7 %
Ylijäämä (+), alijäämä (-), % bkt:sta	0,9 %	- 3,1 %	-1,3 %	-2,0 %
Lähde: Venäjän valtiovarainministeriö, kausi 1-4/2011 on arvio				
* Budjettisuunnitelman mukainen ennuste vuosille 2011–2012				
Vararahastojen tilanne ja ennuste:	1.1.2011		Viimeisin tieto:	
Vararahasto (budjetin alijäämää varten)	25,4 mrd.\$		1.5.2011	
Hyvinvointirahasto (eläkerahastoa varten)	88,4 mrd.\$		27,1 mrd.\$	
Keskuspankin kulta- ja valuuttavarannot	479 mrd.\$		94,3 mrd.\$	
Lähde: Venäjän valtiovarainministeriö, Venäjän keskuspankki				
Ruplan kurssi vuoden alussa ja nyt:	1.1.2011		Viimeisin tieto:	
Ruplan kurssi / EUR ja USD	40,49 RUB		26.5.2011	
	30,35 RUB		39,96 RUB/EUR	
			28,48 RUB/USD	
Lähde: Venäjän keskuspankki				
Öljyn hinnan kehitys 2011:	1.1.2011		25.5.2011	
Öljyn hinta, Brents USD /bll	94,75 USD		111,92 USD/bll	
Öljyn hinta, Urals USD / bll	91,35 USD		115,67 USD/bll	
Lähde: Interfax, Vedomosti				

Talouskehitys ja talouspolitiikka

Venäjän talouskasvu muita BRIC-maita hitaampaa. Tilastokeskus julkaisi arvionsa ensimmäisen neljänneksen bkt-kasvusta – 4,1 %. Markkinoilla odotettiin parempia lukuja, erityisesti kun vähittäiskauppa kasvoi noin viisi prosenttia ja tuotanto vajaat kuusi prosenttia. Syynä hitaampaan bkt-kasvuun oli tilastojen perusteella investointien supistuminen sekä tuonnin nopea kasvu. Tuontitavaroiden kysyntä ylitti alkuvuonna kotimaisten tuotteiden kysynnän. Tilastokeskus julkaisi myös vertailun muihin BRIC-maihin. Venäjän talous kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä vain 4,1 % kun Kiinan talous kasvoi 9,7 %, Intian noin 8 % ja Brasilian noin 5 %. Kansainvälisen valuuttarahaston viimeisimmän ennusteen mukaan Venäjän talouden odotetaan kasvavan tänä vuonna 4,8 %, Kiinan 9,6 %, Intian 8,2 % ja Brasilian 4,5 %.

Ulkomaalaiset sijoitukset kasvussa, mutta suurin osa on lyhytaikaisia sijoituksia. Kokonaisuutena ulkomaalaisten sijoitukset Venäjälle kasvoivat vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana, suhteessa viime vuoden alhaiseen tasoon kokonaisinvestointien määrä peräti kolminkertaistui. Suurin osa uusista

Venäjän alueet ja kaupungit yksityistävät tehtaita, hotelleja ja satamia. Osana Venäjän laajempaa yksityistämissuunnitelmaa vuosille 2011–2013, myös venäläiset alueet ja kaupungit ovat listanneet yhtiöt, jotka aiotaan yksityistää seuraavien kolmen vuoden aikana. Viime vuoden lopulla presidentti Medvedev käski aluejohtajia yksityistämään kaikki tuotannolliset laitokset ja muun omaisuuden, joka ei kuulu julkisten palvelujen toimintaan. Lähes kaikki aluehallinnot ovat presidentin asettamaan määräpäivään mennessä (15.5.) valmistelleet yksityistämissuunnitelmansa. Esim. Moskovan kaupunki on listannut jo 47 yhtiötä, Pietari 21, Sverdlovskin alue 16 ja Karjalan tasavalta 30 valtion- ja kunnallisyhtiötä. Yhtiöiden lisäksi aiotaan panna myyntiin myös rakennuksia ja satama-alueita. Yksityistämislistoilta löytyy esim. Moskovan kosmetiikkatehdas *Svoboda*, pietarilaishotelli *Astorija*, Murmanskin satamayhtiö, Hanti-Mansian teleyhtiö *Jugratel* ja maan suurin linnunlihalaitos *Borovskaja*. Venäjän Kaukoidässä aiotaan yksityistää yksi maan suurimpia satamia, *Vanino*.

Moskovan ostovoima on omassa luokassaan. Moskovassa keskipalkka on kaksi kertaa maan keskitaso. Vaikka hintataso on Moskovassa muita kaupunkeja korkeampi, on moskovalaisten suhteellinen ostovoima selvästi korkeampi kuin Venäjällä keskimäärin. Tuoreen markkinatutkimuksen mukaan moskovalaiset käyttävät keskimäärin 7600 euroa vuodessa kulutustuotteisiin, kun Venäjän keskimääräinen kulutus on 3500 euroa asukasta kohden. Moskova on tämän vuoden vertailussa maailman neljänneksi kallein kaupunki.

Teollisuustuotannon kasvu hidastui huhtikuussa. Huhtikuussa teollisuustuotanto kasvoi 4,5 % verrattuna viime vuoden huhtikuuhun. Raaka-ainetuotanto kasvoi keskimäärin vain 1,4 % ja jalostavan teollisuuden tuotanto 5,3 %. Jalostavan teollisuuden kasvua hidasti erityisesti metallituotteiden tuotannon supistuminen. Tuotantomäärät ovat jo palanneet kriisiä edeltävälle tasolle eikä uuteen kapasiteettiin ole vielä investoitu. Kemikaalien tuotanto on kuitenkin edelleen hyvässä kasvussa, ja maaliskuu–huhtikuussa myös koneiden ja laitteiden tuotanto on osoittanut kasvun merkkejä.

Finanssiministeri vaatii puolustusmenojen vähentämistä. Finanssiministeri Kudrin on ehdottanut budjettineuvotteluissa puolustusmenojen vähentämistä seuraavassa kolmivuotisessa budjetissa. Nykyisen budjettisuunnitelman mukaan puolustusministeriön menoja nostetaan kolmessa vuodessa 60 %. Kudrin ehdotti nyt, että armeijan menoja päinvastoin leikattaisiin 15 % kolmen vuoden aikana ja myös puolustusvoimien uusvarusteluohjelman investointivaroja vähennettäisiin.

Presidentti käski finanssiministeriötä alentamaan palkan sivukulut 26 prosenttiin. Alkuvuodesta voimaan tullut palkkojen sivukulujen korotus 34 prosenttiin on merkittävästi kasvattanut yritysten henkilöstökuluja ja pakottanut yrityksiä etsimään keinoja tehostaa toimintoja tai vähentää työvoimaa. Myös harmaan työvoiman osuus on taas lisääntymässä, ja työvoiman ulkoistamispalveluja käytetään veronkiertokeinona. Presidentti Medvedev on käskennyt finanssiministeriötä valmistelemaan lakimuutoksen, jolla sosiaalimaksut palautetaan viime vuoden tasolle (26 %). Lakimuutos voi astua voimaan aikaisintaan vuoden 2012 alusta.

Pankki- ja rahoitussektori

Venäjä avustaa talouskriisiin joutunutta Valko-Venäjää. Valko-Venäjän tukirahoitus järjestetään Euraasian rahaston kautta, jonka Venäjä yhdessä viiden muun IVY-maan kanssa perusti vuonna 2009 tukemaan talouskriisiin joutuneita IVY-maita. Lopullinen päätös lainasta tehdään rahaston kokouksessa 4.6. Venäjän valtionpankki *Sberbank* on ilmoittanut myöntävänsä lainan valkovenäläiselle BPS-tytäryhtiöpankille, joka tulee käyttämään varat yrityslainoihin. Venäjä on myös ilmoittanut olevansa valmis ostamaan valkovenäläisiä valtionyhtiöitä, erityisen kiinnostunut Venäjä on *Beltransgaz*-maakaasu-putkiyhtiöstä. *Gazprom* omistaa jo 50 % *Beltransgazista*, tavoitteena on 100 % omistus.

Pääomapako jatkuu, presidentti vaatii pääomasiirtojen sääntöjen tiukentamista. Pääomavirrat ovat korkeasta öljynhinnasta huolimatta jatkuneet negatiivisina koko alkuvuoden ajan. Tammi–huhtikuussa 2011 pääomaa vietiin lähes 30 miljardia dollaria enemmän kuin tuotiin. Pääomapaon syynä pidetään toisaalta taloudellisia ja poliittisia epävarmuuksia, toisaalta öljytulojen sijoittamista ulkomaille kotimaisten ja ulkomaisten korkoerojen kavennuttua. Tulliliiton komission mukaan merkittävä osa pääomaviennistä on laitonta. Sen arvion mukaan vietiin viime vuonna peräti 37 miljardia dollaria laittomasti maasta, osittain kyseessä oli laitton rahanpesu ja veroton varojen kotiuttaminen offshore-yhtiöihin. Presidentti Medvedev on vaatinut pääomasiirtojen valvonnan tiukentamista, erityisesti holding-yhtiöiden sisäisten siirtojen osalta.

Venäjän pörssi on toukokuun alusta laskenut 10 %. Alkuvuoden hyvän nousun jälkeen Venäjän RTS- ja MICEX-pörssien indeksit ovat neljättä viikkoa olleet laskusuunnassa. 1. ja 23. toukokuuta välisenä aikana RTS-indeksi putosi miltei 13 %, MICEX alle 10 %. Pörssi-indeksit ovat näin tammi–maaliskuun vahvan kasvukauden jälkeen palanneet vuodenvaihteen tasolle. Venäjän tulevat vaalit lisäävät sijoittajien epävarmuutta, ja raakaöljyn hinta on alkuvuoden nousun jälkeen ollut laskusuuntainen. Lisäksi Euroopan velkakriisi ja markkinoiden epävarmuudet heijastuvat myös Venäjän osakemarkkinoille.

Elintarvikkeiden hintapiikki on ohi, mutta pohjainflaatio on nousussa. Elintarviketuotteiden hintapaineet ovat selvästi vähentyneet viime syksyn maatalouden ja elintarviketuotannon kriisin jälkeen. Elintarvikkeiden hinnannousu oli alkuvuonna vielä noin 15 %, mutta viime viikkoina ruoan hinta ei enää ole noussut. Pohjainflaatio on sen sijaan kiihtynyt, kasvua vuoden takaisesta on jo yli 7 %. Pohjainflaatio pysyi viime vuonna hyvin alhaisena ja mahdollisesti inflaation hidastumisen aina syksyyn asti kunnes heikko sato aiheutti elintarvikkeiden hintapiikin.

***Sberbank* dominoi Venäjän vähittäispankkimarkkinoita.** Valtionpankki *Sberbank* on ylivoimaisesti maan suurin pankki. *Sberbankilla* on noin puolet kaikista yksityisistä talletuksista Venäjällä, ja sen lainat kattavat kolmasosan markkinoista. *Sberbankilla* on neuvostoajalta periytynyt maan kattavin konttoriverkosto, monissa kaupungeissa muita pankkeja ei ole. *Sberbankin* merkittävä rooli markkinoilla estää osittain pankkisektorin vapaan kilpailun. *Sberbankilla* on samanaikaisesti taakkana poliittisen pankin rooli. *Sberbank* on esim. tänä keväänä tarjonnut asuntolainoja negatiivisilla koroilla (8 %). Näitä lainoja on käytännössä myönnetty rajoitetusti tiettyjen erityisehtojen puitteissa, mutta yksityiset pankit ovat syyttäneet *Sberbankia* kilpailun väärentämisestä ja korkojen polkemisesta. Pääministeri Putin on kiittänyt *Sberbankia* ”hyvästä aloitteesta”.

Useat ulkomaalaiset pankit ovat vetäytyneet Venäjän vähittäispankkimarkkinoita. Venäjän vähittäispankkimarkkinoista ovat tänä vuonna vetäytyneet jo *HSBC*, *Barclay* ja *Rabobank*. Viime vuonna vetäytyivät jo *Santander* ja *Morgan Stanley*. Liikepankkimarkkinoilla kansainväliset pankit ovat paremmassa kilpailutilanteessa, mutta vähittäiskauppa-markkinoilla dominoivat valtionpankit *Sberbank* ja *VTB*. Ulkomaiset pankit ovat omien tietojensa mukaan vetäytyneet erityisesti epäreilun kilpailutilanteen takia, mutta myös heikomman talousennusteen valossa.

Sberbank haluaa ostaa *BNP-Paribas*'n pikavippiiliiketoiminnan. *Sberbank* on *Kommersant*-lehden mukaan tarjoutunut ostamaan ranskalaispankin venäläisen vähittäiskauppaliiketoiminnan. *Sberbank* on ensisijaisesti kiinnostunut *BNP Paribas*'n *Cetelem*-liiketoiminnasta, joka tarjoaa pikavippejä kauppakeskuksissa. Pikavippitarjonta on viime vuosina kasvanut nopeasti Venäjällä, ja toiminta on hyvin tuottoisaa, koska korot ovat moninkertaiset tavalliseen vähittäisluottoon verrattuna. *Sberbankilla* ei ole omaa kokemusta pikavippiiliiketoiminnasta, joten kaupalla pankki hakee valmiita toimintamallia.

Viisi suurinta vakuutusyhtiötä hallitsee yli 40 % markkinoista. Venäjän vakuutussektorilla toimii suuri määrä vakuutusyhtiöitä, mutta moni niistä toimii vain rajoitetuilla aloilla. Merkittävimmät markkinat Venäjällä ovat edelleen auto- ja sairausvakuutus. Vakuutuspreemioilla mitattuna maan suurin vakuutusyhtiö on valtion *Rosgosstrah*, jonka markkinaosuudeksi arvioidaan 15 %. Noin puolet yhtiön preemioista on autovakuutuksia. Toiseksi suurin vakuutusyhtiö on *Gazpromin* vakuutusyhtiö *Sogaz*, jolla on luontevasti merkittävä rooli yrityssektorilla. Muut suuret vakuutusyhtiöt ovat ensisijaisesti suurten pankkien omistuksessa. Viisi suurinta kattaa yhteensä noin 42 % koko markkinoista ja suurimmat 20 yhtiötä kattavat arviolta 72 % markkinoista (2010). Ennen kriisiä (2008) viiden suurimman osuus oli 35 % ja 20 suurimman osuus 65 % markkinoista.

Innovaatio ja teknologia

Venäjän suurin internetin hakukone *Yandex* listautui NASDAQiin. Yhtiö listautui USA:n teknologiapörssiin julkaisemalla 52 miljoonaa uutta osaketta, jotka muodostavat 16 % yhtiön osakekannasta. Listautumishinnaksi asetettiin 25 dollaria osakkeelta, mutta se nousi heti ensimmäisenä pörssipäivänä yli 38 dollariin. *Yandex* on Venäjän suurin internetin hakukone, jonka markkinaosuus kotimarkkinoilla on yli 60 %. *Yandexilla* on myös englanninkieliset sivut, ja sen globaali merkitys kasvaa listautumisen myötä. Venäjällä internetin käyttäjämäärä on viime vuosina kasvanut voimakkaasti ja internetin mainonta kasvaa perinteistä mainontaa nopeammin. Alan kovat kasvuodotukset nostivat selvästi yhtiön arvoa listautumisen yhteydessä. Yhtiön suurimmat yksittäiset omistajat ovat sen perustajat *Arkadi Volozh* ja *Ilja Segalovitsh*, jotka omistivat ennen listausta 30 % yhtiön osakkeista. Muita suuromistajia ovat rahastot ja *Sberbank*. *Sberbankilla* on veto-oikeus yli 25 % osakekauppaan.

Venäjän Internet-palvelujen markkinat kasvavat 20 % vuodessa. *Boston Consulting Groupin* (BCG) arvion mukaan internet-palvelujen markkinat kasvavat Venäjällä noin 20 % vuodessa seuraavat viisi vuotta. Kaikkein optimistisimman skenaarion mukaan kasvu voisi olla 30 % vuodessa. Toteutuakseen tämä vaatii kuitenkin uusia investointeja kantaverkon laajentamiseen ja nopeuksien parantamiseen. Huolimatta viime vuosien kasvusta, Venäjän internet-palvelujen markkinoiden koko on suhteessa maan bkt:hen vielä vaatimaton.

IT-palvelualan työvoimapula ja kova palkkataso ajavat alan yrityksiä pois Moskovasta. IT-alalla yritykset ovat hakeutuneet muualle, paitsi korkeiden työvoimakustannusten takia, myös koulutetun työvoiman perään. Moskovassa on alan yhtiöiden mukaan kova pula korkeakoulutetuista osaajista. Esim. *Accenture* on muuttanut Tveriin, *Intel* ja *Hewlett-Packard* Pietariin. *Oracle* on perustanut toimipaikkoja Pietariin, Novosibirskiin, Toljattiin ja Rjazaniin, *Intel* puolestaan Pietariin, Nizhni Novgorodiin ja Novosibirskiin.

Lääketeollisuus

Venäjän tiukennetut säännöt pakottavat kansainväliset lääkevalmistajat investoimaan paikalliseen tuotantoon. Venäjän strategian mukaan kotimaisuusasteen pitäisi nousta nykyisestä alle 20 prosentista yli 50 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tämä vaatii merkittävästi uusia panostuksia kotimaiseen lääkevalmistukseen – tai kansainvälisten lääkevalmistajien siirtymistä Venäjän rajojen sisälle. Toistaiseksi valtaosa Venäjällä myydyistä lääkkeistä on tuontitavaraa. Moni kansainvälinen yhtiö on kuitenkin jo

päättänyt siirtää osan tuotannostaan Venäjälle. Venäjällä lääkkeitä valmistavat jo ainakin *Pfizer*, *Gedeon Richter*, *Roche*, *Aventis* (Venäjällä yhteisyritys *Sanofi-Aventis*) ja *Polpharma*. Lisäksi valmistustehdasta rakentaa parhaillaan mm. *Nycomed*, *Novo Nordisk*, *Berlin-Chemie* ja *AstraZeneca*. *GlaxoSmithKline* on puolestaan ilmoittanut perustavansa yhteistuotantoa venäläisen *Binnofarmin* kanssa, joka on osa *AFK Sistema*-konsernia.

Venäjällä on perustettu kolme lääketieteeseen erikoistunutta erityistalousaluetta. Ensimmäinen perustettiin Kalugan alueelle, teknologiapuisto *Grabtsevon* yhteyteen, toinen Jaroslavl'n alueelle ja kolmas Pietarin ulkopuolelle, ns. *Novo-Orlovskajan* erityistalousalueelle. Pietarin kaupunginjohtajan mukaan *Novartis* aloittaa uuden lääketehdän rakentamisen Pietariin perustaen sen yhteyteen myös tutkimuslaitoksen. Investoinnin arvo nousee arviolta 500 miljoonaan dollariin. Pääministeri Putin on aktiivisesti seurannut ulkomaisten lääkevalmistajien investointeja Venäjälle.

Energia

Lämmön hintauudistus saattaa viivästyä edelleen. Taloussanomalehti *RBK Dailyn* haltuunsa saaman asiakirjan mukaan Venäjän hallitus on lykkäämässä lämmöntuotannon hinnoittelun uudistusta vuoteen 2013. Esityksen mukaan tuolloin siirryttäisiin niin kutsuttuun regulaatiopohjaiseen arvostukseen (RAB, *regulatory asset base*), jossa sähkön tariffit linkitettäisiin lämmöntuottajien tekemiin investointeihin. Alun perin RAB-arvostukseen oli tarkoitus siirtyä jo vuoden 2011 alusta, mutta päivämäärää on jo lykätty vuoden 2012 alkuun. Tällä hetkellä tariffit määritellään vuosittain erikseen, eikä nykyjärjestelmä kannusta lämmöntuottajia investoimaan. Syynä lykkäykselle pidetään lähestyviä duuman- ja presidentinvaaleja: RAB-arvostukseen siirtyminen tarkoittaisi arvioiden mukaan 20–25 % tariffikorotuksia vuositasona. Venäjän lämpöverkot ovat kovaa vauhtia rapistumassa, mutta investoinnit edellyttävät riittävää tariffitasoa. Asiantuntija-arvioiden mukaan investointeja vaaditaan biljoonien ruplien arvosta, sillä yli 70 % lämmönjakeluverkosta vaatii uusimista. Sähkösektorilla RAB-arvostukseen siirryttiin vuoden 2010 alusta.

Energiaministeriö esittää kaasun kaksoishinnoittelun jatkumista. Venäjän tavoitteena on aikaisemmin ollut saattaa kotimaassa myytävän kaasun hinta samalle tasolle Eurooppaan vietävän kaasun kanssa kuljetuskustannukset pois lukien. Energiaministeri Shmatko on kuitenkin todennut, että tavoitetta pitäisi lykätä siihen asti, kunnes Venäjän talous on siihen valmis.

Gazpromin kaasuvienti kasvoi 31 % vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana. Merkittävimmin kasvoi vienti Turkkiin (70 % edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna) sekä Italiaan (44 % edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna). Kasvu selittyy osin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan epävakaa tilanteella.

Kiinan ja Venäjän neuvottelut kaasun hinnasta lykkääntyvät. Lehtitietojen mukaan Kiina on perunut toukokuun loppuun suunnitellut neuvottelut Venäjän Kiinaan mahdollisesti toimittaman maakaasun hinnasta. Neuvotteluissa oli tarkoitus keskustella myös öljytoimitusten hinnasta. Venäjä ja Kiina ovat keskustelleet kaasutoimituksista jo vuodesta 2006 lähtien. Hintaa lukuunottamatta toimitusehdoista on sovittu. Venäjän mukaan hinnasta keskustellaan seuraavan kerran kesäkuussa Pietarin talousfoorumin yhteydessä. Kiinan presidentti Hu Jintao on osallistumassa foorumiin. Gazpromin mukaan tavoitteena on lopullisen sopimuksen allekirjoittaminen kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Unkari ostaa Surgutneftegasin osuuden öljy-yhtiö MOLista. Venäläinen öljy-yhtiö Surgutneftegas hankki osuuden itselleen vuonna 2009 itävaltalaiselta OMV:ltä, ja siitä tuli samalla yhtiön suurin osakas. Kyseessä oli Surgutneftegasin ensimmäinen investointi ulkomaille. Surgutneftegasin pelättiin pyrkivän valtaamaan koko yhtiö itselleen tai toimivan mahdollisesti Gazpromin puolesta, minkä seurauksena sitä estettiin käyttämästä äänioikeuttaan MOLin yhtiökokouksessa. Unkarin valtio maksoi 21,2 % osuudesta Surgutneftegasille noin 1,9 miljardia euroa. Unkari pitää MOLia strategisena yrityksenä, ja osakkeiden ostoa onkin osa Unkarin hallituksen tavoitetta lisätä valtion osuutta strategisilla teollisuudenaloilla.

Metsä- ja maatalous

Metsäpaloja on rekisteröity kaksi kertaa enemmän kuin viime vuonna. Metsäpaloja on kevään aikana rekisteröity selvästi enemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuosi sitten, suurin osa on Siperiassa ja Kaukoidässä. Luoteis-Venäjällä ja Keski-Venäjällä on toistaiseksi vain yksittäisiä tapauksia. Venäjän hätätilaministeriön mukaan 23.5. Venäjällä oli 418 luontopaloepäilyä 111 000 hehtaarin alalla. Karjalan tasavallan sekä Vologdan, Leningradin ja Pskovin alueilla ei ollut metsä- ja turvepaloja. Suurimmat metsäpalot riehuvat Venäjän Kaukoidässä Sahan tasavallan (Jakutia) ja Amurin alueilla 56 000 hehtaarin alalla. Venäjän metsätalousvirasto suositteli Sahan tasavallan hallitukselle hätätilan julistamista sen alueelle metsäpalotilanteen vuoksi. Hätätilaministeriön nettisivuilla www.mchs.gov.ru on päivittäin uusiutuva satelliittikuva Venäjän metsäpalotilanteesta.

Metsien paloturvallisuusohjeisiin muutoksia. Hallituksen asetuksella 343, 5.5.2011, tehdyt muutokset liittyvät metsälakiin jo aiemmin tehtyihin muutoksiin ja Venäjän metsätalousvirastolle annettuihin tehtäviin. Metsätalousvirasto määrittää jatkossa luonnonvaraministeriön sijaan metsäpaloaaran luokituksen ja metsäpaloaaran sääolosuhteiden perusteella sekä laatii kullekin metsäalueelle (lesnoi rajon) paloturvallisuusohjeet. Federaatiotason erityisten suojelualueiden metsissä paloturvallisuudesta vastaa jatkossa Venäjän luonnonvaraministeriö Venäjän luonnonvarojen tarkastuslaitoksen sijaan. Jatkossa turvemaidoilla ei saa tehdä töitä, jotka vaativat avotulen tekoa. Lisäksi metsiköihin ja suojametsiköihin rajoitettavilla alueilla ei saa kulutuksen lisäksi polttaa enää risuja tai muuta metsän palavaa ainesta.

Kevätkylvöala on pienentynyt viime vuodesta. Kevätkylvöjä oli toukokuun alkuun mennessä tehty 5 milj. hehtaaria, mikä on noin 24 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2010 vastaavaan aikaan. Kylvöalasta viljaa oli 2,8 milj. hehtaaria (- 21 %). Viime vuoden heikon sadon takia kevätkylvöstä odotetaan heikkoa. Lihan tuotanto on kuitenkin alkuvuonna kasvanut, tammi-huhtikuussa naudan- ja siipikarjanlihan tuotanto oli 3,1 miljoonaa tonnia, joka oli vajaa kolme prosenttia enemmän kuin viime vuonna. Maidontuotanto sen sijaan väheni hieman ja oli alkuvuonna 8,8 miljoonaa tonnia (- 2,5 % vähemmän kuin viime vuonna).

Venäjä ja Valko-Venäjä tiivistävät maitoalan yhteistyötään. Venäjän maatalousministeriö ja Valko-Venäjän maatalous- ja elintarvikeministeriö sopivat yhdessä Venäjän kansallisen maidontuottajien liiton (*Sojuzmoloko*) kanssa määrittävänsä viikoittain tärkeimpien maitotuotteiden tavoitehinnat. Valko-Venäjä lupaa estää tavoitehinnoista poikkeavien maitotuotteiden toimitukset Venäjälle. Lisäksi Valko-Venäjä lupaa estää tavoitehintoja halvemman juuston toimitukset konkreettisista yrityksistä Venäjälle. Valko-Venäjän maatalousministeriö yhdessä maitotuotteiden toimittajien ja *Sojuzmolokon* kanssa sopivat perustavansa venäläis-valkovenäläisen maitoalan yrityksen mahdollisesti yhdessä kauppaketjujen kanssa. Aiemmin maiden välillä on ollut maitotuotteisiin liittyen kiivaita kauppakiistoja.

Venäjän maidontuottajien liitto ja suurin maidonjalostaja *Wimm-Bill-Dann* sopivat raakamaidon hinnasta. Sopimuksen mukaan ensimmäisen luokan raakamaidon perushinta olisi vuonna 2011 vähintään 30 senttiä, mutta enintään 40 senttiä kilolta. Todelliset perushinnat voivat vaihdella alueittain keskimääräisestä suuntaan tai toiseen vuodenajan sekä kysynnän ja tarjonnan mukaan. Osapuolten mukaan sopimuksen tavoitteena on vakauttaa maitoalan tilannetta ja toimia positiivisena signaalina, joka auttaa tulevaisuudessa pääsemään eroon maidon ja maitotuotteiden hinnan kausittaisesta hintavaihtelusta. Maatalousministeri Skrynnik toivoo lisäksi sopimuksen houkuttelevan maitoalalle lisää investointeja.

Yhdysvaltalainen *WJ Group* vetäytyy Venäjän viljamarkkinoilta. Mustanmeren alueen viljamarkkinoiden merkittävimpiin toimijoihin kuuluva *WJ Group* etsii ostajaa 23 % omistusosuudelleen vientiviljaterminaali Novorossijskissa. Terminaali kuuluu Venäjän suurimpiin, ja vuonna 2009 sen läpi kulki 3,4 miljoonaa tonnia viljaa. Terminaalin taloudellinen tilanne heikkeni viime vuoden huonon viljasadon ja viljanviennin kiellon takia. *WJ Group* on jo myynyt kasviöljyä valmistavan tehtänsä ja *Milora*-tuotemerkkinsä venäläiselle *Jug Rusille*.

Liikenne

Venäjä tarvitsee 100 uutta pikajunaa jalkapallon maailmanmestaruuskisoja varten. Venäjän rautatieyhtiö RZhD julkaisi suunnitelmansa järjestää matkustajajunayhteydet Venäjän sisällä vuonna 2018 järjestettäviä jalkapallon maailmanmestaruusotteluja varten. Ottelut on määrä järjestää 13 eri kaupungissa. Rautateiden arvion mukaan tarvitaan 100 uutta pikajunaa, jotta sekä lentokenttäkuljetukset että kaupunkien väliset kuljetukset järjestyvät kisasuunnitelmien mukaisesti (vaatimuksena on alle viiden tunnin matkustusaika kisa-kaupunkien välillä). Venäjän rautateiden mukaan uudet junat tilataan niiltä yrityksiltä, jotka ovat valmiit valmistamaan uudet junat Venäjän rajojen sisällä. Kiinnostuksensa ovat jo ilmaisseet *Alstom*, *Bombardier* ja *Siemens*. Sotshin olympialaisia varten hankitaan myös merkittävä määrä uusia junia, suurin osa *Siemensiltä*. Sotshin junahankinnat on rahoitettu kokonaan federaation budjetista.

Aeroflotin uudistaminen etenee tavoitteena luoda maailmanluokan yhtiö. Näin uskotaan tapahtuvan, kun käynnistetty fuusio kuuden muun lentoyhtiön kanssa saadaan päätökseen. Yhtiöt *Vladivostokavia*, *Kavminvodyavia*, *Orenburg Airlines*, *Saratov Airlines*, *Sakhalin Air Routes* ja *Rossija* omistanut *Rostekhnologii* saa vastikkeeksi niistä 3 % Aeroflotin osakkeista. Aeroflot uusii kuljetuskalustonsa tulevina vuosina hankkimalla Rostekhnologiin välityksellä 50 Boeing-737-konetta ja 126 kotimaista, lähinnä Sukhoi Superjet-100-konetta. Toimien seurauksena Aeroflot näkee vuotuisen matkustajamääränsä kohoavan nykyisestä runsaasta 11 miljoonasta 70 miljoonaan vuosina 2020–25. Lujittamalla asemiaan Pietarin ja Kaukoidän markkinoilla yhtiö aikoo myös kehittää kilpailukykyään Aasian markkinoilla.

Ulkomaankauppa

Venäjän raakaöljyviennin määrä supistui 2 %, mutta sen arvo kasvoi 25 %. Venäjän keskuspankin vaihtotaseen mukaan viennin arvo nousi tammi–maaliskuussa 114 miljardiin dollariin. Tästä 70 % oli raaka-öljyn ja maakaasun vientiä ja 10 % metallien vientiä.

Teräksen vienti lähti laskuun. Venäjän terästuotanto kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä noin 6,5 % vuoden takaisesta. Samanaikaisesti teräsvienti supistui 30 %. Suurimpien yhtiöiden raporttien (*Severstal*, *Mechel* ja *NLMK*) mukaan kapasiteetti on jo lähes täyskäytössä. Ensimmäisen neljänneksen aikana venäläiset tehtaات ovat lisänneet myyntiä kotimarkkinoilla ja vähentäneet vientiä, koska vientihinnat ovat olleet laskussa. Kesän toimitussopimukset myydään markkinoilla selvästi halvemmallalla kuin vuosi aikaisemmin.

Tuonti EU-maista kasvoi 20 % ja kattoi 48 % koko tuonnista. Tammi–maaliskuussa tuotiin EU-maista tavaraa 82 miljardin dollarin edestä. Tuonti kasvoi lähes 40 % viime vuoteen verrattuna. Suurimmat tuontimaat olivat edellisvuoden tapaan Hollanti ja Saksa. Aasian maiden, mukaan lukien Kiinan, tuonti kattoi vajaan neljänneksen koko tuonnista. IVY-maiden tuonti oli noin 16 % koko tuonnista. IVY-maiden osuus kasvoi parilla prosentilla viime vuodelta, mikä johtuu erityisesti Ukrainan tuonnin kasvusta.

Transitovienti Suomen kautta Venäjälle kasvoi tammi–maaliskuussa peräti 39 %. Suomen tullin keräämien tietojen perusteella Suomen kautta vietiin Venäjälle 4,7 miljardin euron edestä tavaraa. Tästä 2 miljardia euroa oli koneita ja laitteita ja 800 miljoonaa euroa henkilöautojen kauttavientiä. Fyysinen määrä kasvoi 29 %, Venäjälle vietiin Suomen kautta 526 miljoonaa kiloa tavaraa. Henkilöautoja vietiin Suomen kautta Venäjälle tammi–maaliskuussa 60 000 kappaletta eli kaksi kertaa enemmän kuin samana ajanjaksona viime vuonna. Elintarvikkeiden kauttakuluvienti väheni, kiloissa noin 20 %, arvossa 14 %.

Henkilöautojen tuonti on kaksinkertaistunut, kokonaismäärä kaukana vuoden 2008 tasolta. Syynä tähän on toisaalta talouskriisi, joka romahdutti autojen tuonnin, toisaalta autojen tuontitullin korottaminen 30 prosenttiin. Tullikorotuksen seurauksena autojen tuonti Venäjälle romahti vuonna 2009 ja monet ulkomaalaiset autonvalmistajat ovat siirtäneet tai ovat siirtämässä osan tuotannostaan Venäjälle. Toistaiseksi suurin osa ulkomaisista autonvalmistajista on sijoittanut Venäjälle kokoonpanolinjoja, mutta kiristyneen kotimaisuusasteen seurauksena autonvalmistajat siirtyvät asteittain paikalliseen valmistukseen. Ulkomaisten automerkkien tuotanto Venäjän rajojen sisällä tulee kasvamaan, jolloin autojen tuonnin määrä vastaavasti vähenee.

Sääntely

Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliitto valmistautuu poistamaan maiden väliset tullitarkastukset. Venäjän tulliviranomaisten mukaan maiden väliset tullitarkastukset poistuvat 1. heinäkuuta 2011. Sen jälkeen tavaroiden on määrä liikkua vapaasti tulliliiton sisällä.

Osakeyhtiön vähemmistöoikeuksia parannetaan. Venäläiseen osakeyhtiölakiin on tulossa muutos, joka parantaa vähemmistöosakkaiden asemaa. Venäjällä vähemmistöosakkaan asema ja yhtiöiden raportoinnin laatu ovat tunnetusti heikkoja. Uuden lakiluonnoksen mukaan vähemmistöosakas voisi saada kaikki yhtiön tilinpäätökset ja niiden liitteet luettavakseen, lisäksi lisätietoa sisäpiirikaupoista. Vähemmistöosakas voisi myös määrätä yhtiön ylimääräisen tilintarkastuksen, jos epäilee, että varsinainen tilintarkastusraportti on jäävi. Tällä hetkellä avoimen osakeyhtiön on pakko julkaista tilinpäätösraporttinsa ja tiedot konsernin sisäisistä kaupoista, mutta sopimusten sisältöä sen ei tarvitse julkaista. Uusi laki lisäisi merkittävästi läpinäkyvyyttä ja vahvistaisi vähemmistöosakkaan asemaa. Vaatiakseen nämä lisätiedot, osakkaalla on kuitenkin oltava yli 10 % osakkeista. Lakimuutos tulee duuman käsittelyyn 1. kesäkuuta 2011.

Venäjä liittyy OECD:n lahjonnanvastaiseen konventioon. Venäjä on muuttanut lainsäädäntöään lahjontaa koskien, ja uudessa lainsäädännössä mm. ulkomaalaisten viranomaisten lahjonta rinnastetaan rikokseen venäläisen viranomaisen lahjomisesta. Konventioon liittyminen on ennakkoehto OECD-jäsenyydelle.

Venäjän valvontavirastot ovat tehottomia. Talouskehitysministeriö arvosteli raportissaan valtion valvontavirastojen työn tuloksia viime vuodelta. Raportissa arvioidaan 23 valvontavirastoa, kuten elintarvikkeiden laatua valvova virasto, kulutustuotteita ja ympäristöä valvovat tahot, oikeusministeriö, anti-monopolivirasto ja verovirasto. Yhteensä näiden kaikkien virastojen menot olivat viime vuonna 230 miljoonaa euroa, kun ne yhdessä tuottivat valtion kassaan vain reilut 31 miljoonaa euroa.

Venäjälle perustetaan immateriaaliomaisuuden oikeuksien virasto. Uudessa immateriaaliomaisuuden oikeuksia eli IPR-oikeuksia valvovassa virastossa yhdistyisivät kahden viraston tehtävät: nykyisen IPR-viraston ja *Rospatentin* tehtävät. Tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa uusien patenttien hakua ja rekisteröintiä sekä parantaa patenttioikeuksien ja muiden aineettomien oikeuksien suojaa. Uusi virasto toimii suoraan Venäjän hallituksen alaisuudessa.

Visaa ja Mastercardia uhkaa miljardisakot. Venäjän antimonopolikomitea tutkii Visa- ja Mastercard-luottokorttilaitosten toimintaa Venäjällä ja uhkaa sakottaa laitoksia palvelumaksujen hintakartellista. Teoriassa sakot voisivat olla hyvinkin merkittävät, 2–4 % koko liikevaihdosta. Asia on vielä tutkimusvaiheessa, eli yhtiöiden syyllisyyttä ei ole vielä todettu. Kansainvälisiä luottokorttilaitoksia on aikaisemminkin joutunut Venäjän viranomaisten syyniin. Venäjä ei myöskään ole hyväksynyt luottokorttien kansainvälisiä standardeja, vaan haluaa pakottaa luottolaitokset muokkaamaan liiketoimintamallinsa Venäjän markkinoille.

Autojen katsastusmonopoli puretaan, jatkossa autojen katsastus siirtyy kaupallisille järjestöille. Presidentti Medvedev ilmoitti, että pitkään jatkunut lakivalmistelu on saatu loppukäsittelyyn ja että Venäjän autokatsastusmarkkinat yksityistetään. Katsastusoikeus on tähän mennessä ollut vain poliisilla ja sen lisensoimilla erikoisyhtiöillä. Jatkossa näitä oikeuksia tullaan jakamaan laajemmin. Lisäksi uuden auton ensimmäinen katsastus voisi jatkossa tehdä vasta kolmen käyttövuoden jälkeen. Tähän asti Venäjällä katsastus on ollut vuosittainen auton iästä riippumatta.

Bensiinin korotettua vientiveroa jatketaan kesäkuuhun. Talouskehitysministeriön ehdotuksesta bensiinin korotettua vientiveroa (joka nyt on 90 % öljyn verosta) jatketaan ainakin kesäkuuhun asti. Vientivero korotettiin tilapäisesti rauhoittamaan markkinatilannetta. Keväällä bensiini uhkasi loppua, kun kotimaan myyntihinnalle asetettiin hintakatto, joka oli alle markkinahintojen. Yhtiöt myivät johdonmukaisesti enemmän bensaa vientiin, ja valtio vastasi nostamalla vientiveroa.